

Maria Buyno-Arctowa (16 lipca 1877 w Brzezinach - 13 czerwca 1952 w Dobrzanowie)

*Pewna pisarka z miasteczka Brzeziny
zmyśliła losy pewnej rodziny -
Któż nie zna "Słoneczka"?
Ta wdzięczna książeczka
to miła lektura każdej dziewczyny.*

(ebs)

Maria Buyno-Arctowa - polska autorka utworów dla dzieci i młodzieży, w tym "Kociej mamy i jej przygód" (1905) oraz "Słoneczka" (1920), redaktorka pism dziecięcych. Żona znanego wydawcy Zygmunta Arcta (1871-1935). Jej synem był lotnik i pisarz Bohdan Arct.

Maria Jadwiga Buyno-Arctowa (pseudonimy literackie Jagmin, Ciocia Mania, J. Brzostek) przyszła na świat 16 lipca 1877 w Brzezinach pod Łodzią. Ukończyła Instytut Maryjski w Warszawie, Wyższe Kursy Żeńskie Literatury im. A. Baranieckiego w Krakowie, studiowała za granicą języki obce.

Debiutowała w 1890 wierszem "Na widok trumny", wydrukowanym w piśmie „Świątełko” pod pseudonimem Ciocia Mania; pierwszą książkę, rozprawę "John Ruskin i jego poglądy" wydała w 1901. Wiele swych utworów drukowała w pismach, które redagowała, choć zwykle pod różnymi pseudonimami.

Od sierpnia 1939 mieszkała w Dobrzanowie pod Siedlcami. Po wojnie władze skonfiskowały majątek Brzeziny. Zamknęły również wydawnictwo Michał Arct, którego była współwłaścicielką i w którym wydawała swoje książki oraz czasopismo „Moje Pisemko”. Po zaostrzeniu w 1949 polityki kulturalnej została objęta zapisem cenzury - otrzymała zakaz druku, a wszystkie jej książki wycofano z bibliotek. Dopiero po 1956 pozwolono na wznowienie kilku tytułów.

Napisała 67 książek dla dzieci i młodzieży. Do najbardziej znanych należą "Kocia Mama i jej przygody" (z elementami autobiograficznymi) oraz Słoneczko. W jej twórczości można wyróżnić powiastki, opowiadania, powieści obyczajowe, powieści fantastyczne, przeróbki polskich i obcych dzieł.

Buyno-Arctowa była w okresie międzywojennym najpłodniejszą pisarką dla dzieci i młodzieży. Bardzo popularne były jej powieści dla dziewcząt, które wznawiano wielokrotnie. W 1930 ukazała się jej powieść fantastycznonaukowa "Wyspa mędrców". Inne utwory science fiction to "Zielony szaleniec" i "Dziecko morza".

Po roku 1956 jej książki, a już szczególnie "Słoneczko", doczekały się wielu wznowień w coraz innych szatach graficznych i z nowymi ilustracjami. Jednak oryginalne rysunki Wandy Romeykówny dla pierwszych, przedwojennych jeszcze wydań "Słoneczka", oraz pierwszego powojennego wydania z roku 1947, którego wydawcą byli M. Arct (Warszawa) i T. Gieszczykiewicz (Kraków) do dziś wzruszają.

<https://www.youtube.com/watch?v=aC8buQaM8IA>

Wiele lat później w Brzezinach, w domu narodzin autorki "Słoneczka" (oraz aktora Zbigniewa Zamachowskiego), urodziła się także Ewa Maćkowiak, od dziecka zafascynowana książkami i losem swojej ulubionej pisarki. Czuje się z nią złączona duchem i pasją pisania. Na stronie słowem... strofą... wierszem... publikuje swoje teksty.